

De Prunusscheutboorder, een expansieve micro

Joop Kuchlein & Henk ten Holt, Stichting Tinea

De (invasieve) kleine vlinderexoten vormen in oecologisch opzicht een zeer heterogene groep. Hun herkomst, de wijze waarop ze ons land hebben bereikt, hun levenswijze en hun reactie op de recente klimaatverandering geven grote verschillen te zien. In deze bijdrage komt de Prunusscheutboorder aan bod, een belager van vooral cultuurgewassen onder de Prunussoorten.

De Prunusscheutboorder (*Anarsia lineatella*) behoort tot de soortenrijke familie van de palpenmotten, waarvan de meeste soorten opvallende palpen hebben die meer of minder slank zijn en vaak naar achteren zijn gekromd. De soorten van het geslacht *Anarsia* hebben echter palpen met een zware bos haarschubben, waarin bij het mannetje de hele palp schuil gaat en waaruit bij het wijfje het spitse derde lid naar buiten steekt. Verder is het uiterlijk van de vlinder (zie figuur 1) onopvallend en voor buitenstaanders weinig karakteristiek: spanwijdte circa 12 mm en grijsachtige voorvleugels met zwarte tekening.

De rups leeft vooral op pruim, perzik en abrikoos, zelden op andere waardplanten (zoals appel). De overwinterde rupsen vreten in het voorjaar aan de bloesem en boren zich in de dan nog jonge scheuten. Deze vreten ze geheel leeg en dat wordt enkele malen herhaald. Vervolgens worden dan nog jonge vruchten aangeboord, terwijl later in het jaar de rijpe vruchten worden aangetast.

De Prunusscheutboorder is al lang bekend uit Midden- en Zuid-Europa, alsmede uit Zuidwest- en Zuid-Azië. Vervolgens geïntroduceerd in de V.S., Japan, China en Australië. Vooral in Zuid-Europa en de V.S. werd de soort als één der meest gevreesde insecten voor de perzikcultuur beschouwd.

Opmerkelijk is dat in Europa de noordwestelijke grens van het verspreidingsgebied lange tijd door Noord-Duitsland en Westfalen liep. Halverwege de vorige eeuw is daarin verandering gekomen, toen de Prunusscheutboorder in

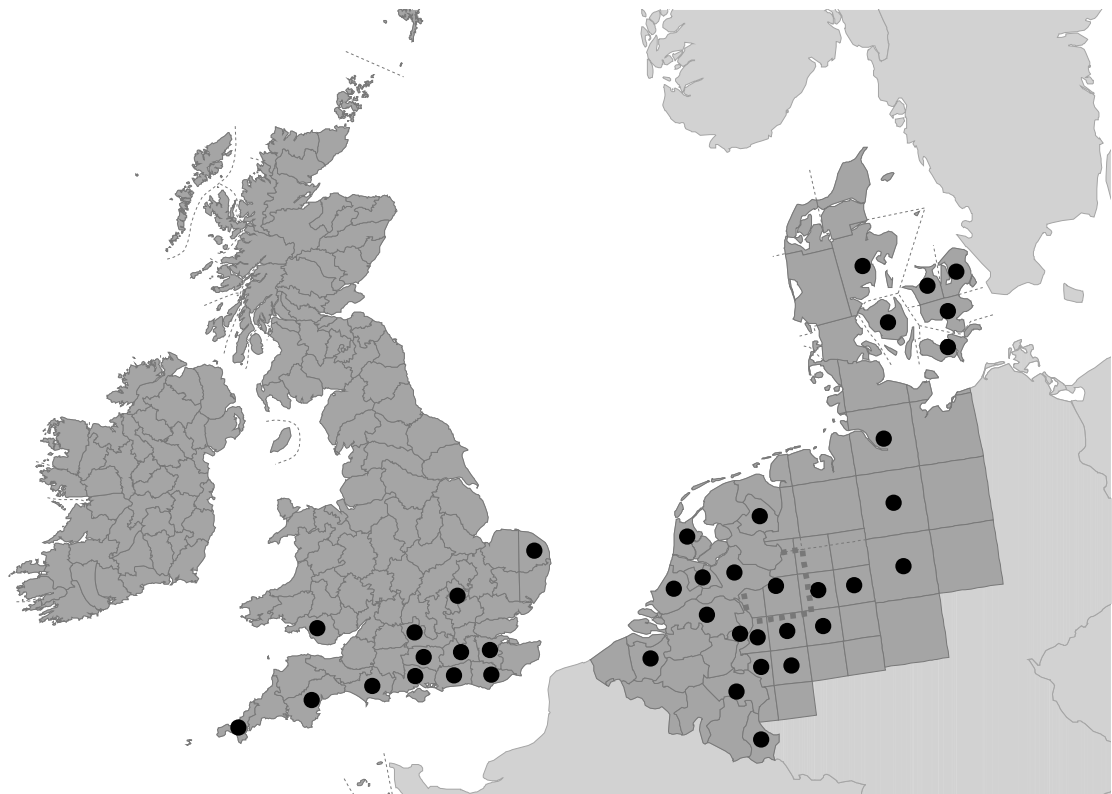
Prunusscheutboorder (© Stichting Tinea)

1948 voor het eerst uit Nederland bekend werd. In dat jaar werd de soort zowel in kassen als in het veld gevonden. De haarden bevonden zich in het Westland en de Limburgse boomkwekerijen. Later zijn in ons land nog enkele hevige aantastingen voorgekomen in kassen met perziken en pruimen, maar het bleek mogelijk de Prunusscheutboorder in kassen efficiënt te bestrijden. Op buiten geteelde perzikboompjes was in Nederland echter nauwelijks sprake van schade. Tot dusver is de soort hier te lande in het veld maar weinig gevonden: vrijwel steeds in een enkel exemplaar en hoofdzakelijk in de zuidelijke helft van ons land. Mogelijk is dit beeld een combinatie van migranten, adventieven én lokale vestiging.

Ook in de rest van Noordwest-Europa manifesteerde de Prunusscheutboorder zich (zie figuur 2). Na Nederland volgde Groot-Brittannië, waar sedert 1957 een reeks van onmiskenbare adventieven werd gevonden, in 1991 gevolgd door waarnemingen in het veld. Daarbij zou op één locatie

van vestiging sprake zijn. Sinds 1965 ook uit Denemarken bekend en daar nu in de meeste biogeografische districten gevonden.

Meer informatie over de Prunusscheutboorder is te vinden op onze website (<http://www.kleinevlinders.nl/soorten.aspx?p=3&s=361211>).

Noordwest-Europese verspreiding Prunusscheutboorder (© Stichting Tinea)